

# HELYETTESÍTHETŐ-E A KONTAKTÓRA BLOGOLÁSSAL

---

**Kenéz András**  
adjunktus

Modern Üzleti Tudományok Főiskolája  
[kenez.andras@mutf.hu](mailto:kenez.andras@mutf.hu)

Kulcsszavak: marketing-oktatás, felsőoktatás, web 2.0, blog, e-kereskedelem

## 1. BEVEZETÉS

Ahogy terjed az internet használat, és ahogy egyre többen kezelik természetesnek és mindennapinak a Web 2.0 alkalmazások használatát, úgy épül be egyre jobban az oktatásba is ezen eszközök felhasználása. A felsőoktatásban általában kétféleképpen nyúlnak az oktatók a Web 2.0 eszközökhöz: vagy a kontaktórák kiegészítéseként használják, vagy a távoktatás keretein belül teljes kurzusokat tesznek át internetes platformokra, szerencsés esetben a tananyagok teljes mértékben az oktatási környezetre fejlesztésével. A Modern Üzleti Tudományok Főiskolájának is mindkét irány megfigyelhető.

A Nemzeti Utánpótlás-Nevelési Sport Igazgatóság és a főiskola stratégiai együttműködése alapján (a MOB Élelút Programjához csatlakozva) e-learning formában, a legújabb információs és kommunikációs technikák felhasználásával tanulnak a sportolók, a főiskola által e célra létrehozott és működtetett internetes portálján elektronikus tananyagok segítségével (csak az ebben a formában regisztrált hallgatók részére elérhető). Az oktatás így egy előre meghatározott program szerint, de nem órarendi formában folyik.

Másrészt a hagyományos oktatás kiegészítéseként az oktatók a saját tárgyaiknál a hatékonyság javítására sokféle módon alkalmazzák az internet nyújtotta lehetőségeket: a Facebook-ot, a Neptun felületeit, Dropbox-ot, Moodle alapú rendszereket, amin keresztül kapcsolatot tartanak a hallgatókkal, anyagokat osztanak meg, feladatokat kérnek be, vagy eseményeket szerveznek.

Mivel a Modern Üzleti Tudományok Főiskolájának székelyudvarhelyi tagozatán bizonyos tárgyakat magyarországi oktatók oktatnak (ami azzal a következménnyel jár, hogy az oktató és a hallgatók mindennapi kapcsolata és a kontaktórák száma korlátozott) így ezeknél a tantárgyaknál különösen erősen jelentkezik az igény az ilyen alkalmazások beépítésére. A MÜTF abban a speciális helyzetben van, hogy több képzési helyből (Tatabánya, Budapest, Székelyudvarhely) és a különböző tagozatokból (levelező, nappali) adódóan ugyanazokat az órákat ugyanabban a félévben többször is meg kell tartani más és más közösségnek – más és más óraszámokban. Az eltérő körülmények ellenére annak a híve vagyok, hogy aki ugyanazt a diplomát kapja meg, azoknak ugyanazok legyenek a teljesítési feltételei is, vagyis az egyes tantárgyakban a különböző hallgatók lehetőségei és feladatai is legyenek azonosak. Részben ebből a kényszerből a hatékonyság javítása érdekében egy blogon keresztül oldottam meg a hallgatókkal való folyamatos kommunikációt. Ugyanakkor ez lehetőséget nyújtott arra, hogy a különböző képzési formában tanuló hallgatók együtt használhassák ugyanazt a platformot, a különböző képzési formában, különböző óraszámokkal tanuló hallgatók szereplését, hozzáállását egyaránt vizsgálhassam. Ennek tapasztalatait, buktatóit, érdekességeit szeretném összefoglalni itt – a személyes tapasztalatokat, meglehetősen szubjektív formában.

## 2. A BLOGOK

A blog olyan website, ahová a tartalom (bejegyzések, blogposztok) időben egymás után kerülnek fel<sup>1</sup> - és általában fordított időrendi sorrendben láthatóak. Az egyes bejegyzések megőrződik egy archívumban, vagyis tematikus láncot alkotva együttesen megtekinthetők. Más tartalom nem kerül a blogba, csak az, amit a bloggerek direkt beillesztenek a tartalmak sorába, hiszen csak a blogger(ek)nek van jogosultsága tartalmat feltölteni. Vagyis első látásra csak annyiban tér el egy webre felrakott könyvtől, hogy nem egyszerre, hanem időben folyamatosan, elnyújtva kerülnek fel a tartalmak.

Azonban van még egy, nagyon nagy jelentőségű különbség: az egyes bejegyzéseket lehet kommentelni. Vagyis az olvasók hozzászólhatnak az egyes témákhoz, azok mentén általában a témához kapcsolódó (de természetesen akár az abból induló, de máshová eljutó) beszélgetések is kialakulhatnak. Az olvasó kérdezhet, kiegészíthet, továbbgondolhat, reagálhat akár a blogger eredeti blogposztjára, akár a többi hozzászóló kommentjeire. Ezáltal viszont a passzív tartalom helyett egy kétirányú kommunikáción alapuló, az olvasókkal közösen létrehozott tartalom jöhet létre – így a résztvevők számára ez nem csak az információ forrása, hanem az információ megosztásának, kibontásának, összegzésének a helye is lehet.

A blog kiegészíthető (akár a nyitófelületen, akár a hozzászólásokban) olyan linkekkel, amelyek a kapcsolódó cikkekhez, példákhoz vezetnek, hasonló tartalmakra mutatnak. A külső források jól használhatók a mondanivaló bemutatására, kontextusba helyezésére, alátámasztására (akár a blogposztban, akár a hozzászólásban), ezáltal az egyes részletek megvitatására. Könnyen hozzátehető mások véleménye, kutatásai, például hasonló blogok, szakértők elemzése, szakmai folyóiratok, elérhető tanulmányok, kutatási eredmények. Ezáltal az egyébként is többirányú kommunikáció nem csak a belső, hanem a külső forrásokat is bevonja a párbeszédbe, ráadásul nem csak azokat a forrásokat, amiket az oktató ismer, hanem azokat is, amiket a hallgatók találnak keresés közben.

A blogbejegyzésekhez illesztett címkékkel (tag) a tartalom tagolhatóvá, az összetartozó témák összekapcsolhatóvá válnak, vagyis a tartalom leszűrhető az egyes témák alapján, és sokkal rugalmasabban áll az olvasó rendelkezésére. A tag-ekre kattintva ugyanis egy listát kapunk azokról a bejegyzésekről, ahol az adott tag szerepel, vagyis a jól felcímkézett tartalom könnyen kereshető, a minket érdeklő téma szerint szűrhető, felhasználható (jelen esetben pl. a beadandó feladatok megoldásához).

Ezen felül lehetőség van a hírcsatornák használatára (feed), ami a blog folyamatos nyomon követését teszi lehetővé (egy helyre, egy feedolvasó programmal összegyűjtve a minket érdeklő blogok frissítéseit).

A blogokat a kezdeti időkben internetes naplóként tartották számon, a neve is ebből ered (web log). A személyes jellegű, általában a családnak, barátoknak szóló internetes naplók a későbbiekben több irányban is továbbfejlődtek, ma már a szakértők különböző típusaikat különböztetnek meg céljuk és tartalmuk szerint – és üzleti tevékenységre alkalmas médiafelületekként is működnek. Egyre gyakoribbak tehát a szakmai blogok, és a blogszférára vonatkozó kutatások szerint egyre többen olvasnak is blogokat. A blog, mint formátum népszerű támogatója lett az értékesítési website-oknak, a PR célú website-oknak, és egyre gyakrabban jelenik meg az oktatásban is, olyannyira, hogy a Neptun felvette ezt az eszközt a Meet Street lehetőségei közé.

---

<sup>1</sup> Király András László (2010)

### 3. A TANTÁRGY ÉS A MÓDSZER

A tantárgy, amelynek keretén belül a blogokat létrehoztam az *e-kereskedelem*, amely a kereskedelem és marketing szak e-kereskedelem szakirányának szakirány-tárgya. A szakirány-tárgy jelleg miatt a csoportok kis létszámúak, de a létszámok képzési formától függően jelentősen eltérnek: 7 és 25 fő között váltakoznak. A tantárgy óraszámja 2+2 óra (idősáv) a nappali tagozaton (a budapesti és tatabányai képzési helyen egyaránt heti egyszeri találkozás, az előadás órát az órarendben rögtön követi a szeminárium), a levelező képzésben 15+5 óra (idősáv), ami általában 3-5 órarendi napot jelent, kivéve a székelyudvarhelyi képzési helyet, ahol az összes óra tömbösítve, egymás után kerül megtartásra.

A tantárgy erősen gyakorlat-orientált, a tematikája az üzleti modellektől az ergonómián és az alkalmazott szoftvereken át a logisztikai folyamatok menedzsmentjéig a kereskedelem megszervezésének és működtetésének és a kereskedelmi vállalkozás online marketingjének teljes folyamatát magában foglalja. Az oktatás során a hallgatóknak viszonylag sok honlapot kell megvizsgálniuk, részletesen elemezniük, esetenként szoftvereket kipróbálni, letölteni, vagyis az oktatási példák mindegyike online, internetes munkát kíván.

Az oktatáshoz összesen 3 blogot hoztam létre, amelyekhez teljes csoportokat rendeltem hozzá, vagyis az azonos csoportba (órára) járó hallgatók azonos bloghoz lettek besorolva. Mindegyik blog zárt, vagyis csak az abban résztvevők olvashatják a hozzászólásokat és a posztokat, viszont a blogon belül szinte minden lehetőséget (hozzászólás, posztolás, file-ok feltöltése) nyitva hagytam az összes résztvevő előtt – saját moderátori jogom tehát kizárólag a tartalmak törlésével, illetve a résztvevők felvételének és kirúgásának lehetőségével volt több, mint a többi bloggeré. A blogok létszáma minden esetben 50 fő körüli<sup>2</sup>.

Minden blognak létrehoztam a Facebook csoportját, ahol egyrészt jelzést lehetett adni a hallgatóknak a blog frissüléséről, másrészt újabb kommunikációs csatornaként lehetett felhasználni mind technikai (pl. kérdések a határidőkről, az eddigi pontszámokról), mind szakmai (pl. szakmai linkek megosztása). A Facebook jelenlét a hallgatók számára nem volt kötelező, ez inkább csak kényelmi és kiegészítő szerepet töltött be.

Külön blogba kerültek a MÜTF Marketing Mesterszak hallgatói. A mesterszak e-kereskedelem tantárgya ugyanis kiegészül az online marketing témakörével, így lényegesen nagyobb területet foglal magába. Ennek a blognak is létrejött a Facebook csoport támogatása. A székelyudvarhelyi BsC képzést kísérleti jelleggel teljesen erre a formátumra ültettük át, vagyis a kontaktórák helyett működött a blog. A blogok létrejöttével a levelező képzésben a szemináriumi jellegű órák helyett a rendelkezésre álló időben az elméleti előadásokra koncentráltam. A nappali tagozaton tartottunk előadást is, szemináriumokat is – de egyes témák kizárólag itt kerültek megbeszélésre.

Az itt bemutatott vélemény elsősorban a hallgatói aktivitások (bejegyzések, hozzászólások, megosztott tartalmak) figyelésén és feldolgozásán alapul. Mivel ezeket a hozzászólásokat külön-külön értékeltem, így ezek feldolgozása elég alapos. A szemináriumokkal való összevetésben azonban nem tudok ennyire sem objektív lenni, hiába értékeli az ember a szemináriumi munkát is.

A hallgatók véleményének direkt megkérdezésére két formát alkalmaztam, előbb egy blogbejegyzésben kértem ki mindannyiuk véleményét, majd mélyinterjút készítettem a kurzus néhány hallgatójával. Az így kapott értékelések nem objektívek: a meglátások egyrészt nem függetlenek a saját szerepemtől, másrészt a hallgatók válaszai sem lehetnek függetlenek saját hallgatóként betöltött szerepüktől. Szintén nem tekinthetünk el attól, hogy nem megalapozott a kísérleti körülmény, nem kidolgozott az elméleti modell és a feltételezések – vagyis egy

---

<sup>2</sup> 41, 48 és 55 fő összesen, ténylegesen regisztrált 41, 46, és 54 fő.

erősen szubjektív beszámoló következik arról, hogy milyen tapasztalataink alakultak ki a MÜTF-ön a blog alkalmazásáról a szemináriumi munka kiegészítésére, kiváltására.

#### 4. ELMÉLETI HÁTTÉR ÉS CÉLOK

A blogoknak az oktatásban való alkalmazásának elméleti hátterét itt nemigen fogják megtalálni: ezen a téren nem vagyok elég felkészült ahhoz, hogy ilyesmibe belevágjak. A MÜTF e-learning rendszerének kialakításakor, majd a blog elindítása előtt ugyan elég sok mindent elolvastam, de nem gondoltam, hogy érdemes rendszerezni és forrásként megjegyezni – akkor még egyáltalán nem gondoltam, hogy valaha erről írni fogok. Azonban a félév befejezése után azt gondolom, hogy kollégáimnak a segítségére lehet, ha a tapasztalataimat megismerik, ezért is írtam meg ezt a szubjektív összefoglalót a félév tapasztalatairól.

Az e-learning formákról általában azt szokás említeni, hogy előnyük a hallgató által megválasztható saját haladási tempó, és az ezáltal nagyobb függetlenség (ez itt korlátozottan igaz: a feladatbeadásokat, az előrehaladást muszáj a kontaktórákhoz kötni), az az önálló munkavégzés és hogy az órákon való részvétel akadályoztatása esetén is részt vehet a hallgató a képzésben. Hátrány vagy kockázat a korlátozott közvetlen interakció (tanár-diák vagy diák-diák), az ilyen oktatási formában való tanulási-túlélési tapasztalataink lényegesen szűkebbek, az önállóság elhagyatottságot, elszigeteltséget is jelenthet.

A blog alkalmazásának a célja többféle, a tantárgy eddigi oktatásán alapul. Elsősorban a levelező oktatás örök dilemmáját akartam feloldani: a rendelkezésre álló szűkös órarendi alkalmakkor mit tanítsunk? Az elméleti anyagok leadása esetén a gyakorlati példák bemutatására, megvitatására nincs elég idő, azonban ha a példákkal foglalkozunk, akkor az elmélet átnézésében, megértésében vannak magukra utalva a hallgatók, ráadásul ez előzetes felkészülést vár el az órákra, ami nem mindig szokott sikerülni, ilyenkor pedig a felkészületlenül érkezett hallgató az adott órát is „bukja”: nem érti miről van szó. Elsősorban tehát a blog a példák megbeszélésének, a vitának biztosít helyet, ezzel egészítve ki az előadásokat – vagyis *levelező oktatás kiegészítése szemináriumokkal*.

Másrészt abban bízom, hogy van idő elmélyülni a példákban, részletesen megvitatni őket. Még a nappali tagozaton is azzal a problémával szembesülünk, ami különösen erős a székelyudvarhelyi tömbösített képzés esetén, hogy az online példák nem elég alaposan, átgondoltan kerülnek megvizsgálásra, feldolgozásra. Az órán megnézett honlapok, kipróbált, vagy tovább gondolt áruházak esetén kevés az idő arra, hogy a részletekben elmerüljenek. Ilyenkor sok izgalmas kérdés nem kerül elő, ráadásul a hallgatók ritkán alakítják ki a saját véleményüket, inkább (általában) elfogadják azt, amit én mondok. Az otthoni feldolgozás esetén időben toródik el egymástól az elmélet és a példák feldolgozása: ha az elmélet előtt adom fel házi feladatnak, akkor sokszor azért maradnak ki fontos kérdések, mert nem tudják, mit nézzenek, ha az elméleti előadás után, akkor későbbi szemináriumon kell visszatérni a témához. Így egyértelműen azt reméltem a blog alkalmazásától, hogy *az oktatásban alkalmazott példák felhasználása hatékonyabb lesz*.

Szintén nem elhanyagolható kérdés a tudásmegosztás sem: az eltérő online jelenlét és szokások mindenkinek más és más tapasztalata, meglátása, véleménye, fontossági sorrendje van az e-kereskedelemben. Ezek összegzése, a más élethelyzetek, szempontok meghallgatása fontos adalék a tanulási folyamathoz, különösen, hogy esetben általánosan elfogadott szabályok, ideális megoldások sincsenek még, a terület sok kérdésben gyerekcipőben jár még. A kis létszámú csoportok esetén (általában 10 fő alatt) kevés a megosztott tudás, kevés az adalék, aminek nem az oktató a forrása, a nagyobb csoportokban viszont könnyű

potyautasként végigülni a szemináriumokat, nem jut idő mindenkire. Így a blog célja a *tapasztalatok megosztása, az információk mennyiségének és minőségének emelése.*

További célként megfogalmazható még, hogy a beadott feladatokról visszajelzést adjon a hallgatóknak, egyéb esetben ugyanis (különösen a kis óraszámú csoportok esetében) ez problémát jelent: a pontszám és néhány alapvető probléma kivételével alig tudnak meg valamit a beadott feladatokról. Nincs rálátásuk a mások által beadott feladatokra, arra, hogy ki hogyan közelítette meg a kérdést, míg ebben a formában a lehetőség erre adott, vagyis ki lehet használni, hogy *sokkal jobb a visszajelzési lehetőség a beadott feladatokról.*

Van lehetőség és idő a *nem közvetlenül a témához tartozó kérdések megvitatására is, amennyiben azokra van igény.*

## 5. A BLOGBEJEGYZÉSEK ÉS A MOTIVÁCIÓ

Alapvetően négyféle blogbejegyzést hoztam létre. Az elméleti tananyag hosszabb, nagyobb lélegzetvételű bejegyzésekben került fel a blogra. Ezek nem egyszerű feltöltött előadás ppt-k, hanem a tankönyvet pótló részletes leírások a kötelező anyagnak, példákkal, képekkel, linkekkel kiegészítve. Ezekhez általában kevés hozzászólás kapcsolódott, jobbra kérdések, vagy kiegészítések, illetve további példák, amik valamely jellemző területre jobban rávilágítottak.

Majdnem minden „tankönyvi” bejegyzéshez kapcsolódott egy feladat-bejegyzés, amiben a hallgatók egy megoldandó feladatot kaptak. Az egyes feladatok nem nagy lélegzetvételűek, hanem egyszerűen megoldható, kisebb, de gondolkodtató feladatok (a nappalisoknál a következő heti óra volt a határidő általában a feladatok beadásához). Ezeknél a bejegyzéseknél nem jellemzőek a hozzászólások, néhány helyen egy-egy kérdés van..

A beadott feladatok alapján is készült blogbejegyzés, ami a feladatok megoldásait összesíti, csatolja vissza, beszél meg a hallgatókkal. Ebben leírtam (sokszor csak idéztem), mit adtak be a hallgatók az egyes feladatok megoldásaként: a legjellemzőbb, legérdekesebb, leginkább vitatható válaszokat, a típushibákat és a legjobb meglátásokat. Ezek is inkább hosszabb bejegyzések, de nem annyira összefogottak, fókuszáltak, mint az elméleti tananyag. Jellemzően sok megjegyzés születik hozzájuk.

Végül a legizgalmasabbak a „Beszéljünk meg” címkéjű bejegyzések, amelyek egy-egy téma részletesebb körüljárása helyett feldobnak egy beszédtemát, egy hírt, egy cikket vagy más kapcsán. Ezek sokszor az oktató által megosztott linkek. Egy rövid vitatéma, ami a szemináriumi beszélgetéseket hivatott szimulálni: a hozzászólásokra építő, véleményeket összegyűjtő bejegyzés. Jellemzően sok hozzászólással, néha szavazással.



sés x Beszéljük meg: Google +1 // E-keresked... x +

# E-kereskedelem

» Beszéljük meg: Groupon A hatékony webáruház: ergonómia »

## Beszéljük meg: Google +1

2011. ápr. 3. 9:13 - írta [DrKeynes](#)  
15 komment

Mi lesz ebből? Mennyire érinti ez a kereskedelmet, a kereskedelmi kommunikációt? Kis jövőbelátás, Hölgyek, Urak? [Google +1](#)

### Címkék

beszéljük meg  
Pontszám: ★★★★★ 4 (1) 🌟

[T](#) [t](#) [e](#) [Tetszik](#)

Eddig 15 komment érkezett (🗨️)

1. [gam87](#) (Válasz erre)  
2011. 04. 03. 11:46

A Google egyre jobban irigyli a Fb sikerét és piacát és ez a +1 nem biztos, hogy megfelelő válasz lépés. Mert ott van rögtön az a tény, hogy a Fb-on 500 millió aktív felhasználó van ([www.facebook.com/press](http://www.facebook.com/press))

#### Bemutkozás

A MÜTF e-kereskedelem szakirány e-kereskedelem tárgya.

#### Friss kommentek

- [Szorgalmi feladatok, juhasz89](#): Promóciósat akkor megcsinálom én. »
- [Szorgalmi feladat megoldása: Fizetési módok az E-kereskedelemben, DrKeynes](#): 1. Az első mondat sem jó már: a lentebb részletezett... »
- [Szorgalmi feladat megoldás: Futárszolgálatok összehasonlítása, DrKeynes](#): Már mondtam emailben is, de nagyon utálok a plagizálást. Tessék... »
- [Feladat: kutatás, Suunnii](#): Szia renomen! köszi a válaszokat így már egyértelmű, nekiesek gyorsan.... »
- [A weboldal személyisége, thundar](#): @kinrade: Már miért ne lehetne személyisége a weboldalnak?Persze, hogy van..... »

#### Kereső

1. ábra: Példa a Blogbejegyzésre, megosztott link megbeszélése

A hallgatók három szinten jelenhetnek meg a tartalom létrehozóiként, alakítóiként a blogban, tehetnek hozzá a tantárgyi előrehaladáshoz: a legáltalánosabb, hogy hozzászólásokat írhat a blogposztokhoz, vagyis kérdezhet, kiegészítheti, kommentelheti a témákat. Ezek a hozzászólások alapvetően rövid szöveges megjegyzések, amikben a hallgató a témában felvetett kérdésekhez, vagy más hozzászólók kommentjeihez fűzhet hozzá valamit. Ez a beszélgetés blogbeli fórum-jellegű (nem azonnali üzenetváltáson alapuló, de archivált) formája. Az általunk használt platformon nem volt lehetőség valós idejű beszélgetésre (chat). Ez az aktivitás a legerősebb.

Lehetőségük van általuk fontosnak, érdekesnek tartott információk megosztására. Ilyenkor egy külső forrásra elhelyezett hivatkozással (link) mutathat meg a blog résztvevőinek az általa látott, olvasott, a témához tartozó cikkeket, tartalmakat – ez általában a Facebook oldalon volt jellemző. Nyilván a hozzászólások, blogposztok

Végül írhatnak maguk is blogposztot, vagyis önálló témákat dolgozhatnak fel, tartalmakat hozhatnak létre (mint egy szemináriumi kiselőadás esetén). Mivel ez nagyobb lélegzetvételű, és több munkát igényel, ilyesmire csak akkor került sor, ha valaki nagyon motivált volt: akár azért, mert érdekelte egy téma felvetés, akár (inkább) azért, mert a beadott feladatai pontozása után nem volt elégedett a megszerezhető jeggyel.

A blogok használatának ösztönzése három lábon állt:

- A kurzushoz csak ajánlott irodalmakat hirdettem meg, a kurzus hivatalos „tankönyvének” a blog lett meghirdetve.
- Az értékelés, számonkérés alapját képező feladatok a blogon kerültek meghirdetésre (akkor is, ha a kontaktórán hangzottak el, a pontos leírás, részletek mindig itt lettek tisztázva). Mivel a számonkérés alapját a félév során folyamatosan meghirdetett (nagy részt online környezetben megoldandó, példákkal alátámasztható) feladatok jelentették, ezért a hallgatóknak minimum a feladatok megtekintéséhez be kellett lépniük a blogba.
- A hallgatók féléves teljesítményének értékelésébe a blogbeli aktivitás beleszámított<sup>3</sup>.

Az aktivitás figyelembe vételére kvalitatív módon kerül sor, vagyis nem csupán a hozzászólások száma, a jelenlét intenzitása számít, hanem az is, hogy mi kerül fel. Vagyis a hozzászólások, blogposztok minősége is beleszámít az értékelésbe, nem mindegy, hogy egy „szerintem is”, vagy „lájk” hangzik el, vagy egy új információ kerül terítékre, a tartalmakat gyakorlati példákkal egészítik ki, esetleg egy lényegi kérdésekre tapintanak rá. Így minden hozzászólást és megosztott tartalmat pontoztam 0 és 5 pont között (nem adtam pontot az offolásra, a hozzáadott értéket nem tartalmazó hozzászólásokra). Külön értékeltem az elkészült blogposztokat 10 és 30 pont közt<sup>4</sup>. Mind a blogposztok, mind a hozzászólások értékelésénél meghatároztam egy elérhető maximális pontszámot, így a beadott feladatok pontszáma volt minden esetben az elsődleges értékmérő, amit kiegészített az órai aktivitás és az annak megfelelő blogjelenlét. Az aktivitás különböző típusai egymást helyettesíthetik, vagyis aki nem sokat szólt hozzá, azoknak adott volt, hogy blogposztot készít (hasonlóan a szemináriumokhoz, ahol a szemináriumi munka, illetve az otthoni felkészülést igénylő kiselőadások kapcsán szokott hasonlóan történni az értékelés).

A nálunk alkalmazott Neptun tanulmányi rendszert kiegészítő Meet Street kiváló felület lehetett volna a blog működésére: van lehetőség a feladatok beadására, van blogfelület, zárt a csoport résztvevői felé és egyébként is használják a hallgatók. Ha működik. A rendszer instabilitása (a mi Neptun rendszerünk folyton lefagyott a feladatok letöltése és a válasz írása közben), rugalmatlansága (több dolgot nem tudtam megoldani) miatt azonban ezt nem alkalmaztam, így egy ingyenes blogszolgáltatónál hoztam létre a blogot.

A blogok zárt blogként, csak a regisztrált tagok számára elérhetőek, könnyebbé téve ezáltal az értékelést, és biztosítva a hallgatóknak azt a közeget, amiben biztonságosan, nem mindenkinek kitéten szólalhatnak meg. Sőt: mivel lehetőség volt a regisztráció során bármilyen nevet választani, ezért valamennyire anonimnak is tekinthetők a hozzászólások – még ha az oktató tudja is, kit rejtenek a nick-kek, egymás előtt ez nem feltétlenül egyértelmű (bár kitalálható az egymást ismerő csoportok számára).

## 6. A BLOG MUNKÁJÁNAK POZITÍVUMAI

Egyértelmű pozitívum, hogy így *olyanok is el tudták végezni a kurzust, akik egyébként aláírás megtagadva státuszba kerültek volna* a hiányzások miatt. A nappali tagozaton a szeminárium látogatása (a hiányzások száma) alapvető feltétele az aláírásnak – ezt most a blogbeli aktivitás helyettesíthette: máris bekerült a párbeszédbe pár olyan hallgató, akinek erre fizikailag nem lett volna esélye (külföldi ösztöndíj, hosszabb távollét stb.), és aktívan részt tudott venni akár otthonról vagy külföldről is a munkában. Aki a feladatait határidőre leadta, és a blogban is aktív volt, az az e-learning legfontosabb előnyeit használta ki.

<sup>3</sup> Egyes blogoknál az hangzott el, hogy kötelezően, másoknál a beadott feladatok pontszámának javítására, pluszpontként.

<sup>4</sup> Ezzel a blogposztok (kiselőadások) hasonló súllyal kerültek be az értékelésbe, mint az egyes beadott feladatok.

*„Számomra könnyebben emészthető az ilyen módon történő tanulás. Bár nappalis vagyok, kénytelen voltam munka után is nézni. Sajnos nagyon nehéz összehangolni a két tevékenységet, s ezért jó, ha otthon egy kattintás után elérhetem az anyagot.”*

*„Az egyetlen gondot számomra az jelentette, amikor három hétig külföldön voltam, s elcsúsztam a feladatokkal. Egyrészt nehéz volt visszarázódni, másrészt nehéz volt kiigazodni a történéseken. Az viszont pozitív, hogy most is megtalállok minden anyagot.”*

A levelezősök esetében ez a szempont nem volt lényeges (nem kötelező órára járás) – náluk is könnyebbé vált az oktatóval és a kurzus tagjaival való kommunikáció. Kevesebb kérdés ismétlődött amiatt, hogy a válaszokat láthatták a blogban (különösen a technikai kérdésekkel kapcsolatban: le lehet-e adni késve a feladatokat, hány oldal legyen). Bár a hallgatók általában egyébként is használnak levelezőlistákat vagy közös Gmail fiókot vagy hasonlót az információk áramoltatására (feltöltött előadásanyagok, kérdések, tapasztalatok), de így biztosítható volt, hogy nem terjednek téves információk, illetve senki nem marad ki az információfolyamból.

Kipipálhatjuk a harmadik nyilvánvaló előnyt is: nagyon hasznos az, hogy nem csak az elméleti anyag, hanem a „kiselőadások” és mindkettőhöz tartozó *kiegészítések, beszélgetések is visszakereshetők*. A szemináriumokon általában azt látom, hogy a jegyzetelés nem erőssége általában a hallgatóknak, különösen akkor nem, ha nem pontokba szedett tananyagot, könnyen rendszerezhető elméletet kellene jegyzetelni, hanem például egy elemzést, amit együtt végzünk el. A blogon azonban minden felhasznált szempont megtalálható, és meg lehet nézni, ki milyen fontosságot tulajdonított ezeknek.

Ráadásul a beszélgetésekhez vissza lehet térni, át lehet értékelni, újra fel lehet venni a fonalat. Ez is előnyös lehet, amikor újabb és újabb megtanult tudás kerül a képbe.

*„Előny: hogy tudom miket tanulunk:) Ha kések is, el tudom olvasni a többiek véleményét, be tudok kapcsolódni, ellenben ha egy szemináriumon nem vagyok ott, akkor sajnos a jegyzet nem adja vissza ezt.”*

*A hallgatók többletinformációhoz jutnak.* A levelezősöknél ez egyértelmű: eldönthető, hogy az órákon az elméleti tananyag hangzik el, a szemináriumi munkát pedig a blogok jelentik. Ugyanakkor a nappali tagozaton is sokkal több, a hallgatók által megosztott információ jutott így el mindenkire, mivel a különböző szemináriumi csoportok (jelen esetben a különböző képzési helyeken, egymástól távol lévő, egyébként kapcsolatba sem kerülő csoportok) láthatják egymás megszólalásait. A nappalisoknak hasznos lehet, hogy a levelezősök a gyakorlati tapasztalatból mit hoznak. Ráadásul ezek a példák, kérdések, vélemények nem egy közvetítőn (tanár) keresztül jutnak el a hallgatókhoz (amennyiben beépíti a hallottakat az előadásába). Különösen a kisebb csoportlétszámok esetén lehet ennek jelentősége.

*A hozzászólások és a beadott feladatok minősége javult:* hosszabbak lettek és látszik, hogy volt idő utána nézni a dolgoknak, és sokan felismerték, hogy a Google a barátjuk. Az órai feladatmegoldással szemben sokkal alaposabb, körültekintőbb, alátámasztottabb megoldások születtek. A hozzászólásokban többször megjelent az azt alátámasztó link, a kifejtés során látszott, hogy volt idő megfontolni, utána nézni a terminológiának, kevesebb a tévesztés, félreértés.

*„A feladatok megoldása pedig olyan szempontból nagyon jó volt, hogy tényleg utána kellett járni és nemcsak beültünk órára sodokuzni.”*

Ezzel kapcsolatban fontos, hogy a félreértések ráadásul jobban orvosolhatók, ugyanis jó lehetőség van a visszajelzésre. A hallgatók nem csak saját feladataikkal kapcsolatban látnak értékeléseket. A visszajelzések mind a részemről, mind a részükről átgondoltabbak. A megoldásokkal szemben komolyabb kritikák fogalmazódtak meg (különösen, amikor nem tudták kinek a feladatát véleményezik, vagy másik csoport számukra ismeretlen tagjának a megoldását kritizálták).Pl.:



„Legalabb te a saját szavaiddal beszelsz, nincs elotted egy könyv és nem másolod ki belőle a dolgokat, mint egyesek. Ha írunk valamit, akkor a saját eszreveteleinket, gondolatainkat osszuk meg másokkal.”

„Távol álljon tőlem a szándék, hogy megbántsalak, de szerintem itt nem offline-vásárlásról beszélünk és sajnálom, hogy nem látod át a lényegét az online-vásárlásnak amit két nézetből is lehet elemezni!”

Érdekes volt, hogy a szemináriumok feszélyezettsége is elmúlhat, a hozzászólások során olyanok is megszólalnak, akik egyébként nem szoktak. A kontaktórán elhallgatott, nem kimondott vélemények is előkerülnek. A vendégelőadónak ki nem mondott kritika, a kiselőadás nem tetsző pontjai. A kötelező feladatok megoldásában mindenki részt vesz (többkevesebb lelkesedéssel), de a véleményekről szóló beszélgetésekben már egyáltalán nem. Ezt így fogalmazta meg az egyik hallgató:

„Vannak, akik sudokuzni járnak be vagy Metrót olvasni. És aki dolgozik a szemináriumon vagy épp hozzászól nem kéne kellemetlen helyzetbe hozni, mondjuk egy képzeletbeli shotgunnal való lelövésseel. Mert rohadt szarul esik. Főleg, a mikor a tanár kérdez valamit a csapat meg hallgat...”

Lényeges lehet még, hogy a téma *nincs lezárva*. Elméletileg bárki folytathatja a beszélgetéseket. Egyelőre nem jellemzőek a hallgatók által megosztott tartalmak, de én azért még felteszek néha egy-egy érdekes cikket a Facebook-ra és akkor jönnek a lájkok, hozzászólások. Amikor a záróvizsga előtt újra terítékre kerül majd a tantárgy, akkor hasznos lehet, hogy minden elérhető ilyen formában.

## 7. ÉS AMI NEM MŰKÖDÖTT

A hozzászólások átlagos száma 26 volt, az aktivitási ráta 80% feletti (nappali: 30 és 94% levelező: 22 és 70 %, MSc: 30 és 72%, BSc: 24 és 86%). A hozzászólások átlagos hossza 4 sor, bár voltak egész bejegyzésnyi, fejezet hosszúságú hozzászólások is (*a leghosszabb: 1349 szó, hosszabb, mint az eredeti blogbejegyzés, itt közbe is kellett lépniem egy kis moderációval*), és – nyilván – nagyon rövidek is („egyetértek”, „LOL”), de egyik sem volt jellemző. Mindössze a hozzászólások 5%-át értékeltem 0 pontra, de viszonylag magas volt azoknak a hozzászólásoknak a száma, amikben látszott, hogy nem olvasták az előzményeket, nem erőltették meg magukat, csak odabiggyesztettek valamit (16%). A feladatokon kívül nem maradt hozzászólás nélküli poszt (ott ahol volt is, ott is elsősorban pontosító kérdések jelentek meg), az igazán népszerű posztok hozzászólásainak elolvasása valóban időigényes lehet (a legnépszerűbbek: 101, 64, 56, 42 komment).

Jellemzően csak azok készítettek blogposztot, akik ezt nagyon fontosnak érezték a pontszámuk szempontjából, ezért a hallgatók által írt bejegyzések zöme a kurzus vége felé született. Összesen két teljesen szabadon írt poszt volt, ami nem elsősorban a kompenzáció miatt született.

A megosztás különösen az MSC képzésben működött jól: ott egy igen élénk Facebook csoport született. Ezt elsősorban néhány aktív hallgató generálja: ha van 3-4 kezdeményező és megosztó típusú hallgató (sok ismerős, sok információ), akkor a többiek mennek velük.

Ezt olvastam: „A tanulóközpontú oktatási formákban a tanulás testre szabott, a diák rugalmas, saját időbeosztáshoz igazítható képzést kap, meghatározza a tanulás ütemét és helyét, emiatt viszont a sikerhez nagyfokú *motiváltságra, fegyelemre és önállóságra* van szükség. Vannak, akik ezt kiváló lehetőségnek tartják, mások viszont hátrányként élik meg.” (Korom, 2007)

És éppen ebben van a legnagyobb csapda: mindhárom felmerült. Hiába szakirány-tantárgy, vagyis feltételezhető, hogy érdekli a hallgatókat, a kiegészítő információk sokakat nem

érdekeltek. Érdekes módon az aktivitási ráta nagyobb volt a BSC (szakirányos) hallgatóknál, de az aktivitás mértéke a jelenlévőknél kisebb. A hétről hétre való rendszeres munka nem igazán ízlett a nappalisoknak, hiába nem több a részletekben megoldott feladatok munkaigénye, mint pl. egy házidolgozaté (gyakorlati jegyes tantárgy). A szemináriumi munkát nem tudja elkerülni a hallgató: beül, ha már ott van, akkor akár hozzá is szólhat, részt vehet a feladatmegoldásban. Viszont, ha készülni is kell:

*„A követelmény azon része, hogy időre csináljuk meg a házikat különben mínusz pontról indítunk, szerintem jó elgondolás, de valamiért mégsem működött a legjobban. Én nem mondom, hogy legyen így! Mert senki nem akar megbukni, de valami nyomás kell legyen a diákokon az biztos.”*

Természetesen ahol ennél kevésbé szigorúan vártam el a blogban való részvételt, ott még kevésbé működött. Pedig a visszajelzések szempontjából fontosak voltak a beadott feladatok határidejei. Még kevésbé lehetett motiválni a nem érdeklődőket a hozzászólások követésére. A blogbeli aktivitás feltételt többen úgy igyekeztek teljesíteni, hogy egyszer-kétszer megjelentek, és mindenhez hozzászóltak, néha látványosan bemutatva, hogy nem olvasták az előzményeket. Vagyis a beszélgetés csak az érdeklődők közt jött létre. A motiváltságukat pedig nehezen tudtam befolyásolni. Az alibizók itt is csak alibiztek. Jól látja a hallgató a kurzus értékelésénél:

*„Erősebb párbeszédet csak olyanok között lehet generálni, akik képesek együtt működni és kíváncsiak a mások véleményére.”*

A hallgatók egészen meglepő problémákat is jeleztek a tanulási forma értékelése során. Hogy az önállóság nem mindenkire jellemző azt jelzi ez a bejegyzés is:

*„Az a baj a bloggal, hogy nincs aki ellenőrizzen, hogy elolvastam-e az adott anyagot”*

Sokkal egyszerűbb meghallgatni, mi az „igazság” és elfogadni, megtanulni azt. Hiába kellene már gondolkodni is a felsőoktatásban, ezt sajnos a középiskola nem tanítja meg, és sokszor mi is elfogadjuk, hogy így van.

*„Azért szeretjük jobban megbeszélni az ilyen dolgokat az órán, mert ott van lehetőség kérdezni.”*

Pedig a blogban is lehet kérdezni – csak azt át kell gondolni, és vissza kell jönni megnézni a választ.

Nem csak a problémák orvoslására, de a vélemények összegzésére is lenne igény, vagyis a tanárúr mondja meg, mi az igazság. Hiába a vélemények közt nem lehet egyetlen érvényes igazságot hirdetni (a kérdések ezért maradnak nyitva kérdésekként), ha nincs ilyen hozzászólás a tanár részéről, akkor a kommentek értékelése egyénileg nem megy:

*„A tanárúr kérdéseire a korábbi kommentekben főképpen általános, témához kapcsolódó válaszokat olvastam. Hálás lennék a tanárúrnak, ha összefoglalóként az Ön konkrét válaszait olvashatnám a feltett kérdésekre.”*

Sokan panaszkodtak időhiányra, különösen a levelezős hallgatóknál volt sarkalatos kérdés, (pedig náluk havi egy belépéssel már lehetett teljesíteni az elvárt minimumot). Kényelmes, ha az órákra bejár, és egyszeri nagy erőfeszítéssel (kivesz 1-2 nap szabit) felkészül a vizsgára (megírja a házidolgozatot), legalábbis kényelemesebb, mint havonta 1-2 órát rászánni a tárgyra.

*„Egy levelezős vélemény: Alapvetően jó megoldásnak látom, de több időmet vette el, a bejegyzéseket hosszúnak találtam, nem felel meg a blogírás iratlan szabályainak. Ugyanakkor rugalmas, mert akkor olvasom, amikor én szeretném. Mások hozzászólásait nem olvastam.”*

*A módszer alkalmazásának legkomolyabb korlátja az internetes ismeretek hiánya. Bár könnyen azt hihetjük, hogy akiket tanítunk már olyannyira digitális nemzedék, annyira élnek az online világot, amibe beleszülettek, hogy nem lehet gond számukra ezen eszközök használata, mégis ez a nappalisok közt sem egyértelmű. Néhány esetben az is megfigyelhető*

volt, hogy nem szerették, idegennek találták ezt a környezetet, de az is, hogy nem tudtak megoldani dolgokat (regisztráció, feltöltés, linkelés) – olyanok is, akik egyébként sok időt töltenek el online. Ez jelentősen befolyásolta az aktivitást, a blog elfogadottságát és használatát. Akik már korábban használtak ilyen környezetet, tanultak online jelentősen jobban viselték, sokkal aktívabbak voltak. Akik kevesebbet vannak online, vagy nem értik, kedvelik az online kommunikációt, azok nemigen olvastak vissza, nem tértek vissza a korábbi beszélgetésekbe (akkor sem, ha közvetlenül rájuk reagáltak).

Igen élén beszélgetések, gyors kommunikáció volt jellemző a háttérként működő Facebook oldalon. Viszont voltak, akik ide sem regisztráltak, nem használták ki ezt a lehetőséget (ez senkinek nem volt kötelező) – ők viszont sok mindenből egyszerűen kimaradtak.

Akik nem tértek vissza, vagy nem olvasták a kommenteket, azoknál megvolt az a veszély, hogy hibásan maradt meg bennük valami (ezért érdemes a hallgatói posztokat megjelenés előtt lektorálni, néha szakmai hibákat moderálni). A blogposztok tankönyvként való használata a forráskritika teljes hiányát is jelöli egyeseknél (ahogy offline esetben még ennél is inkább jellemző), néhányan a kommenteket is gondolkodás nélkül elfogadják (különösen, ha magabiztosan, vagy szakmai köntösben adják elő), ezért veszélyesebb is az írott szöveg, mint a szemináriumon elhangzott tévedések.

Akárcsak a szemináriumokon, itt is könnyen elviszi a beszélgetést egy személyes ellentét, 1-2 „hangosabb” hallgató, aki mások számára érdektelenné változtathatja a hozzászólásokat akár azzal, hogy szétoffolja, akár az üzenetek hangvételével. És ezt ugyanúgy gyorsan kell kezelni, mint a szemináriumon, különben kicsúszik a kezünkből az irányítás. Szerencsére nálam nem volt szükség senki letiltására, néhány háttér üzenet után megoldódott a dolog, de egy ilyen párbeszéd után nem meglepő, ha az olvasó elveszti az érdeklődését a hozzászólások iránt:

*„Igazad van!! Konyhanyelven kell mert azért jártunk 3 evet marketingre....!!!”*

*„Ha így lesz megint jön a kérdés....: „NEM ÉRTEM, HOGY KÉPZELTED, MÉG MINDIG NEM ÉRTEM””*

*„FT sz...k a statisztikai mutatókra, tudjuk, hogy azok soha nem fedik az igazságot. Erről nem olvastál sehol?”*

*„Az általad fent írt gondolatok téged minősítenek!!”*

*„Én nem akarok vitatkozni senkivel, de azokat a kommenteket, amiket Ti ketten írtok sztem senki nem olvassa el”*

*„Csak mosolygok rajtad, mert nem szabad idegeskedjek..... megtiltotta az orvosom.”*

Ugyanilyen veszélyesen lezárja a vitát, amikor egy olyan vélemény érkezik; amivel nem mernek vitatkozni a hallgatók: szakértőnek tűnik. Mintha elvágták volna: a még nyitott kérdésekben, a véleményes dolgokban sem jön több komment, mert majd megmondja, aki ért hozzá (szintén ismert jelenség offline környezetben, csak ott könnyebb továbbvinni a dolgokat):

*„Korábbi munkahelyemen részt vettem az Amway internetes áruházának megalkotásában...”*

*„megvásároltuk a Marketing tervezési szisztéma programcsomagot (akkor 23.996 Ft plusz ÁFA, ami bruttó 29.995 Ft-t jelent). Na de most jön a retorikus kérdés:) Hogy mi is lesz a jó az online vállalkozásunk számára, na meg a kedves és nem feneketlen zsebünknek”*

Amennyiben az értékelésben is fel szeretnénk használni a blogbeli aktivitást, akkor egy objektívebb, jobban mérhető pontszámítási módot kapunk (ki számolja, hogy a szemináriumokon hányszor szólalt meg egy hallgató, konkrétan mire reagált?) – de természetesen ezzel is vannak problémák. Akik előbb beszélnek könnyen tűnhetnek okosabbnak, mint az, aki azt mondja, hogy „az előttem szólók már elmondták”. Itt is erős azért a szubjektivitás: egy-egy jó kérdés sokat dobhat a beszélgetésen, és ráirányíthatja a figyelmet témákra, de többet ér-e, mint egy rossz válasz? Könnyebb más tollával ékeskedni – bár az is erény, ha valaki megtalálja a szükséges információt, nem csak az, ha kitalálja. A

beadott feladatok ugyanúgy értékelhetők, mint offline módon, azonban a szélesebb körű visszajelzések korlátozzák a javítás lehetőségét: ha már elmondtuk, mit kellett volna válaszolni, mik voltak a legjobb ötletek, akkor a beadott feladat javítása túl egyszerűvé válik.

## 8. JAVASLATOK PRÓBÁLKOZÓKNAK

Az első és legfontosabb dolog: hogy a blog írása és felügyelete *nagyon sok munka*. Csak látszólag elég feltölteni az anyagokat, amik amúgy is készen vannak (vagy átírni őket a blognak megfelelő formátumba – bár mondjuk ez is több munka, mint egy ppt elkészítése), a frissítésük sem több, mint egyébként. Azonban a beszélgetések nyomon követése és a reakciók folyamatos jelenlétet követelnek. Sokkal több az olvasnivaló, nem csak a hallgatóknak, az oktatóknak is. Mindent el kell olvasni, amit belinkelnek, néha értékelni kell azokat. Reagálni kell a hozzászólásokra, hogy ne vigyék nem kívánt irányba a beszélgetés fonalát, vagy egyértelműen jelenjen meg, amennyiben probléma van velük – sőt ki kell moderálni a durva tévedéseket, hogy ne maradjon meg az információ tévesen, mert vannak, akik egyszer olvasnak, nem térnek vissza, vagy nem olvasnak végig mindent.

A befektetett munka tehát sokkal több egy ilyen formátumban, mint amire számítani lehetne. Olyan a különbség, mintha valaki csak az órákat tartja meg, vagy elérhető a hallgatók számára mindig: hiába látszólag sok kis ügy (jelen esetben hozzászólás, megosztott tartalom) van csak, ezek nagyon eszik az időt.

A hallgatókét is: ezt is jól *meg kell tervezni, mi az az intenzitás, amit egy csoport elbírnak*. Amennyiben a csoporttól túlzott aktivitást várunk el az elkedvetlenedést vagy a forma ellen való fordulást vált ki. Rosszabb az alibi jelenlét, mint a ritkább: aki csak látszólag van ott az a többiek „szórakozását” is tönkre tehetik. A levelező képzésben szerintem nem sok a havonta egyszer 1-2 órányi időbefektetés elvárása, a hallgatók szerint azonban az. Amennyiben nem kötelező a részvétel, akkor erősen korlátozza a résztvevők számát mind a túlzott, mind a túl alacsony aktivitás.

Nagyon *fontos a rendszeresség, kiszámíthatóság*. Ahol mindig ugyanakkor jelent meg tartalom, az a blog sokkal jobban működött, akkor is, ha az a tartalom nem állt másból, mint egy linkből és egy kérdésből. Lehet tartani akár a heti gyakoriságot is (nappalis hallgatókkal), de a kimaradó hetek, vagy az információk összetorlódása komolyan veszélyezteteti az eredményes munkát. Az elején nagyon fontos a motiváció, a sokcsatornás támogatás, ha már megszokták a hallgatók, hogy működik és kötelező a rendszer, akkor már végigcsinálják a kurzust.

*Szükséges a visszacsatolás a blog aktivitásáról*: a rendszeresen használt csatornába ahhoz, hogy a blog működjön: email üzenet, RSS feed, Facebook News Feed – ezek terelhetik jól a hallgatókat a blogba, ha maguktól nem jönnek oda. Amennyiben a Neptunt rendszeresen használják, és ott hozzuk létre a blogot, akkor ez automatikusan megoldódhat, de látnia kell, hogy történt valami ahhoz, hogy belépjen egyáltalán.

*A mások által beadott feladatok ne legyenek elérhetőek*, a beadottsági állapot viszont igen. Először azzal próbálkoztam, hogy a hallgatók töltsék fel a beadandó házi feladatokat, de ennek az lett az eredménye, hogy a hallgatók gyorsan rájöttek, hogy láthatják a már beadott feladatokat. Ezzel viszont sablonná vált az első két beadott feladat, vagyis mindent arra húztak rá, akár jó volt, akár nem. Úgyhogy ezt a megoldást gyorsan elvettem, a többi blogban már nem alkalmaztam.

Ha nem látható, hogy a feladatok be vannak adva, értékelésre kerültek, akkor viszont jönnek a türelmetlenkedő mailek, kommentek: nem tudom megérkezett-e, küldöm újra, miért nincs a listában – néha egészen valószínűtlen módon akár egy nappal az elküldés után, különösen

pedig akkor, amikor lemaradásba kerültem a feladatok javításával. Ezt persze egy működő Meet Street (Neptun) vagy Coospace (ETR) jól megoldja.

*Jó ösztönzők a könnyen megválaszolható, egyszerű problémák, az érdekességek.* Akik bekapcsolódnak egy ilyen beszélgetésbe (Pl. tanulás és Facebook, jó-e az online vásárlás, mit csinálnak máshogy: saját tapasztalatok bemutatása), az a későbbiekben könnyebben bekapcsolódik más beszélgetésekbe is.

## 9. KONKLÚZIÓ

A blogok kiváló kiegészítői lehetnek az oktatásnak, de semmiképpen nem pótolják a kontaktórákat. Az elméleti információk átadására felesleges ilyet alkalmazni, az előadások a magyarázat és az azonnal tisztázás lehetősége miatt sokkal eredményesebbek, hatékonyabbak – bár az anyagok megosztására ideális, hiszen tanulhatóbb, mint a tankönyv a tagolás és a lehetőségek (címkék, visszajelzés, linkelés)

A szemináriumi munka modellezésére korlátozottan alkalmas, amennyiben arra nincs lehetőség, de nem váltja ki azt. A problémák többsége, amik az offline szemináriumoknál jelentkeznek, felmerül itt is, de a hallgatók motiválása, behozatala sokkal nehezebb. Valóban kialakítható azonban párbeszéd, a motivált hallgatók lényegesen több információhoz juthatnak, mint a hagyományos oktatás keretein belül enélkül.

A számonkérés megoldható ezen a felületen, de sokkal erőteljesebben beleszámít az értékelésekben a vizsga formája, mint akár szóbeli, akár az írásbeli vizsgák esetében. „A szemináriumi munka értékelése” rész a követelményekből sokkal objektívebb, mérhetőbb ezen a módon. A blog-hozzászólások átválthatók pontszámokká.

Azonban az oktatóra elég komoly többletterhek hárulnak, ha jól szeretné működtetni a blogot, ezért nagyon meg kell gondolni, megéri-e belefektetni ennyi energiát. Olyan tantárgyaknál javaslom csak az alkalmazását, amelyek ennyire internet-függők, nagymértékben nem az elméleti oktatáson, hanem az összegyűjtött példákon, gyakorlati kérdések megoldásán alapulnak

## 10. IRODALOM

Beldarrain, Y. (2006): Distance Education Trends: Intergating new technologies to foster student interaction and collaboration, *Distance Education*, Vol. 27., No. 2. pp.139-53. <http://www.dastous.us/edtechadvocate/2.pdf> (letöltve: 2011.05.26.)

Boulos, M. N. K., Maramba, I., Wheeler, S. (2006): Wikis, blogs and podcasts: a new generation of Web-based tools for virtual collaborative clinical practice and education, *BMC Medical Education* <http://www.biomedcentral.com/1472-6920/6/41/?ref=nf> (letöltve: 2011.05.26.)

Czeglédi Cs., Mucsányi Á. (2010.): Közösség-irányított web használata a felsőoktatásban, In: *MOK2010.*, „Új marketing világrend” *Tanulmánykötet*, 41-51. oldal

Eszes I. (2010): Web 1.0 és 2.0 eszközök alkalmazása a marketingoktatásban, In: *MOK2010.*, „Új marketing világrend” *Tanulmánykötet*, 935-937 old.

Király A. L. (2010): „A blogoszféra Jeges-tengere” – a blogoszféra mint új média és a blogokra alkalmazható üzleti modellek, *MÉDIA ÉS MENEDZSMENT*, XLIV. évf. 1. sz., 38-46. old.

Korom E. (2007): A FELSŐOKTATÁSBAN TANULÓK MOTIVÁLHATÓSÁGA ELEKTRONIKUS TÁMOGATÁSSAL, *MultiMédia az Oktatásban 2007 konferencia*,

- Budapesti Műszaki Főiskola, 2007. augusztus 23-24. [http://uni-obuda.hu/conferences/multimedia2007/56\\_KoromErik.pdf](http://uni-obuda.hu/conferences/multimedia2007/56_KoromErik.pdf) (le.: 2011.01.22.)
- Ollé J. (2007): A motivációs sajátosságok szerepe az online tanulóközösségek fejlesztésében, *MultiMédia az Oktatásban 2007 konferencia*, Budapesti Műszaki Főiskola, 2007. augusztus 23-24. [http://uni-obuda.hu/conferences/multimedia2007/58\\_OlleJanos.pdf](http://uni-obuda.hu/conferences/multimedia2007/58_OlleJanos.pdf) (letöltve 2011.01.22.)
- Williams, J. B., Jacobs, J. (2004): Exploring the use of blogs as learning spaces in the higher education sector, *Australasian Journal of Educational Technology*, 20 (2), 232-247.

### ENGLISH SUMMARY

Use of blogs in education is more and more prevalent. There are various approaches to the involvement of this form into the transfer of knowledge and communication with students. Some courses of the Székelyudvarhely (Odorheiu Secuiesc) Faculty of CMBS are taught by lecturers of the Budapest Faculty of CMBS. As a consequence, day-to-day contact of lecturers and students as well as the number of contact classes is limited. Therefore (partly under pressure, in order to improve efficiency) I realized communication with students through a blog. Experiences of communication via blog is demonstrated in the study.